

24. Regionkommittén betonar vikten av att säkerställa att handel mellan medlemsstater inte påverkas negativt av att

vissa medlemsstater i frånvaro av harmonisering genomför lagstiftningen tidigare än andra.

Bryssel den 15 november 2001.

Regionkommitténs

ordförande

Jos CHABERT

Yttrande från Regionkommittén om Kommissionens meddelande "Ren luft i Europa; CAFE-programmet – Mot en temainriktad strategi för luftkvalitet"

(2002/C 107/24)

BAKGRUND

Kommissionens meddelande "Ren luft i Europa; CAFE-programmet – Mot en temainriktad strategi för luftkvalitet" (KOM(2001) 245 slutlig).

Kommissionens interna arbetsdokument "Ren luft i Europa; CAFE-programmet" (SEK(2001) 688).

Kommissionens beslut av den 5 maj 2001 att i enlighet med första stycket i artikel 265 i EG-fördraget rådfråga Regionkommittén i ärendet.

Presidiets beslut av den 12 juni 2001 att ge utskott 4 (fysisk planering, stadsfrågor, energi och miljö) i uppdrag att utarbeta kommitténs yttrande i frågan.

Regionkommitténs yttrande om "Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om nationella utsläppstak för vissa luftföroreningar" och "Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ozon i luften" (CdR 358/1999 fin) ⁽¹⁾.

Det utkast till yttrande (CdR 203/2001 rév.) som antogs av utskott 4 den 8 oktober 2001 (Föredragande: António Paiva, kommunstyrelsens ordförande i Tomar, P-PPE).

Mot bakgrund av ovanstående antog Regionkommittén enhälligt följande yttrande vid sin 41:a plenarsession den 14–15 november 2001 (sammanträdet den 15 november).

1. Regionkommitténs kommentarer

1.1. Luftkvaliteten i Europa måste fortfarande förbättras. Såväl folkhälsan som miljön är i dag hotade på grund av att luften fortfarande är förorenad. Frågan måste knytas till det sjätte miljöhandlingsprogrammet, och tonvikten bör läggas på

hållbar utveckling och en satsning på att skapa "hållbara städer" där en sund ekonomi förenas med god luftkvalitet (och andra faktorer som påverkar folkhälsan och miljön). CAFE-programmet måste anlägga ett helhetsperspektiv på problemet och satsa på städerna, som är nyckeln till en miljö med ren luft för Europas medborgare.

1.2. Det är högst befogat att skapa ett temainriktat program för luftkvaliteten. Det kan bli ett redskap för att förbättra livskvaliteten och knyta samman de olika åtgärderna, särskilt när det gäller hållbar utveckling i städerna.

⁽¹⁾ EGT C 317, 6.11.2000, s. 35.

1.3. Det är viktigt att följande grundläggande punkter beaktas:

- Särskilda åtgärder för luftkvalitet bör införlivas i en sammanhängande helhet, och denna bör kopplas till olika politikområden.
- Principen om vetenskapligt stöd till utvecklingen av dessa åtgärder bör tryggas.
- Alla aktörer bör göras delaktiga.
- Man måste särskilt uppmärksamma de grupper som är mest känsliga för luftföroreningar (främst barn, gamla och personer med andningsbesvär).
- Man måste medge att det finns ett samband mellan fysisk planering, konsumenternas beteende och graden av exponering för luftföroreningar.
- Subsidiaritetsprincipen bör garanteras i och med att många åtgärder bör vidtas på regional och lokal nivå.
- Det krävs ökade anslag för att genomföra den fastslagna strategin och uppnå målen.
- Det bör inrättas ett övervakningssystem för att garantera och kontrollera att resultaten håller hög kvalitet.

2. Regionkommitténs rekommendationer

2.1. Helhetsbedömning

2.1.1. Förslaget är en besvikelse på så sätt att det hålls alltför allmänt. Det saknar kommentarer och konkreta bestämmelser om hur detta nya program skall kopplas samman med olika pågående åtgärder med anknytning till luftkvaliteten.

2.1.2. Trots att man i meddelandet medger hur viktigt det är att koppla samman politiken för luftkvalitet och den sektorsspecifika politiken föreslås inga metoder för en samordning som kan göra det möjligt att fastställa prioriteringar och komma till rätta med eventuella krockar mellan olika program.

2.1.3. Programmets första fas är alltför inriktat på partikelutsläpp och ozon. Dessa utsläpp kräver visserligen åtgärder på kort sikt och omfattar direkt eller indirekt ett stort antal utsläppskällor, men den överdrivna fokuseringen begränsar programmets målsättningar i fråga om integrering. Exempelvis nämns inte problemen med klimatförändring och långlivade organiska föroreningar, trots att dessa berör en rad olika frågor och kräver insatser på flera nivåer.

2.2. Luftkvalitetspolitikens vetenskapliga grund

2.2.1. I meddelandet talas det i alltför vaga ordalag om att utveckla redan tillgängliga mekanismer för att använda befintligt vetenskapligt kunnande när man utarbetar politik, prioriteringar och strategier.

2.2.2. Kopplingen till det sjätte ramprogrammet för forskning och teknisk utveckling betonas visserligen, men här måste ändå vissa invändningar göras. I den version av sjätte ramprogrammet som åsyftas är luftföroreningar inte något prioriterat forskningsområde. Den omfattar endast sambandet mellan hälsa och exponering för låga doser av föroreningar. Det kan dessutom tilläggas att de projekt som finansieras via sjätte ramprogrammet enligt den nuvarande tidsplanen inte kommer att vara avslutade till 2004, som är tidsgränsen för utarbetandet av det temainriktade programmet.

2.2.3. Det finns många olika grupper och projekt som kan komma med viktiga bidrag inom området luftföroreningar men inte ryms inom EU:s ramprogram för forskning. Några exempel är initiativen från European Council of Applied Sciences and Engineering (Euro-CASE), från Europeiska vetenskapsstiftelsen (ESF) och från europeiskt samarbete inom vetenskaplig och teknisk forskning (COST) samt initiativet Eureka, som bl.a. omfattar luftföroreningsprogrammet EURO-TRAC.

2.2.4. Det är nödvändigt att finna mekanismer som verkligen säkerställer tillgång till de nyaste vetenskapliga rönen.

2.3. Aktörerna

2.3.1. Det framgår inte tydligt vilken roll olika befintliga inrättningar skall ha inom ramen för CAFE-programmet. Det gäller bland annat Europeiska miljöbyrån och ETC/AQ (centrum för luftkvalitet), som båda har viktiga uppgifter när det gäller att samla in och framställa information och tekniska analyser.

2.3.2. Bilden av allmänhetens deltagande präglas alltför mycket av ett uppifrån och ned-perspektiv där allmänheten främst betraktas som mottagare av information.

2.3.3. Det är känt att sambanden mellan luftföroreningar och fysisk planering är viktiga, både när det gäller utsläpp och i fråga om möjlig påverkan på hälsa eller miljö. Därför bör lokala och regionala myndigheter få en viktig roll på området, men detta berörs endast flyktigt i förslaget.

2.3.4. Ett aktivt deltagande från regionala och lokala myndigheter är avgörande på flera nivåer:

- Som aktörer i samband med fysisk planering kan de påverka reglerna för placering av å ena sidan utsläppskällor och å andra sidan bebyggelse där befolkningen kan exponeras för utsläpp.
- Som ansvariga för fysisk planering är de behöriga att utforma de lokala transportnäten och utveckla hållbara alternativ.
- I samband med fysisk planering bör myndigheterna i enlighet med det analyserade förslaget särskilt uppmärksamma de grupper som är känsligast för luftföroreningar.
- Deras kontakt med medborgarna är viktig när det gäller såväl information som att främja deltagande från allmänheten.
- Deras deltagande är avgörande för att göra de olika lokala aktörerna delaktiga i initiativ beträffande luftkvaliteten.
- Det är viktigt att de är med och samordnar politik och åtgärder som hör hemma på högre nivåer än den kommunala men kan påverka den regionala luftkvaliteten.

2.3.5. Om de lokala och regionala myndigheternas deltagande skall utökas i förhållande till dagens befogenheter och möjligheter till insatser i egenskap av myndighet eller möjligheter till frivilliga insatser bör dessa myndigheter eventuellt få ytterligare befogenheter och proportionerligt ökade ekonomiska och operativa resurser.

2.3.6. I en strategi som skall väcka engagemang och rör ett erkänt invecklat ämnesområde måste det vetenskapliga kunnandet och ovissheter i anknytning till detta förmedlas korrekt både till beslutsfattare och allmänhet. Det kommer alltså att bli viktigt att främja och fördjupa kontakterna mellan forskarsamfund, beslutsfattare, lokala aktörer och medierna.

2.4. Vetenskapliga, tekniska och organisatoriska frågor

2.4.1. För att programmet skall kunna genomföras måste ett antal vetenskapliga, tekniska och organisatoriska frågor lösas. Man måste ta itu med följande:

- Fastställa rutiner och ansvar för insamlande, behandling och bedömning av uppgifter om luftkvalitet och utsläpp i atmosfären.
- Klargöra möjligheterna att efter en kvalitetskontroll införliva information från andra "inofficiella" källor.
- Skapa databaser för forskare och aktörer i de strategiska beslutsprocesserna.

- Använda simuleringsmodeller för luftkvalitet som beslutsunderlag, exempelvis genom antagande av ett system med modeller som skall användas inom EU.
- Främja utveckling och användning av modeller för prognoser om utsläpp och luftkvalitet som stödinstrument för lokal och regional förvaltning.
- Koppla samman kapaciteten i fråga om övervakning och reglering av luftkvaliteten med sådan information som krävs för att analysera eventuella följder för människors hälsa.
- Utveckla system för information om miljö och hälsa så att det blir möjligt att finna orsakssamband och vidta förebyggande eller mildrande åtgärder.
- Inrätta temainriktade arbetsgrupper för kontinuerligt stöd till utformningen av politiken, samt erbjuda dessa grupper tillräckliga ekonomiska medel.
- Definiera mekanismer för genomförande av programmet (organisation, mänskliga och tekniska resurser, finansiering).

2.5. Förvaltningsprinciper

2.5.1. För att skapa ett effektivt program, som möjliggör kontinuerliga och väl underbyggda insatser för att förbättra luftkvaliteten, bör man utgå från ett antal principer för förvaltningen:

- CAFE-programmet bör vara ett integrerat och långsiktigt program inriktat på att utveckla åtgärder för att förbättra luftkvaliteten i EU.
- CAFE-programmet bör inte begränsas till en harmonisering av det pågående arbetet (särskilt på det rättsliga planet), utan vara ett dynamiskt program för aktiv förvaltning av EU:s beslutsprocesser.
- CAFE-programmet bör ha tydligt definierade faser (om exempelvis 5 år vardera) som omfattar utveckling av åtgärder/instrument, övervakning, vetenskaplig översyn och strategisk utveckling.
- CAFE-programmet bör inrätta ett sammanhängande system på EU-nivå för att fastställa bindande mål med avseende på luftkvalitet för ett antal förorenande ämnen.
- CAFE-programmet bör kräva att medlemsstaterna själva eller genom av dem utsedda myndigheter skapar system för att bedöma luftkvaliteten i varje stat.

- CAFE-programmet bör säkerställa att medlemsstaterna utarbetar handlingsplaner och handlingsprogram som kan genomföras när luftkvaliteten inte uppfyller de fastställda kriterierna.
- CAFE-programmet bör inrätta ett övervakningssystem som bygger på garanti och kontroll av resultatens kvalitet på kort och medellång sikt och som tillämpas för samtliga aktörer.
- CAFE-programmet bör utforma anvisningar för ett fullständigt och sammanhängande system för framställning, insamling, behandling och spridande av information. Informations-flödet mellan de olika aktörerna kan uttryckas genom följande schema:

Forskning ↔ teknisk analys ↔ strategi ↔ beslutsfattande.

Bryssel den 15 november 2001.

Regionkommitténs

ordförande

Jos CHABERT
